

Fatos Arapi

BIBLIOTEKA

BSH-1

A 73

KU
SHKONI
JU, STATUJA...

poezi

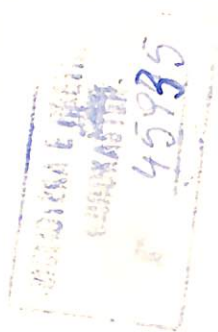
89-983-1

81H-1
A73

FATOS
ARAPI

KU SHKONI JU,
STATUJA...

poezi

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

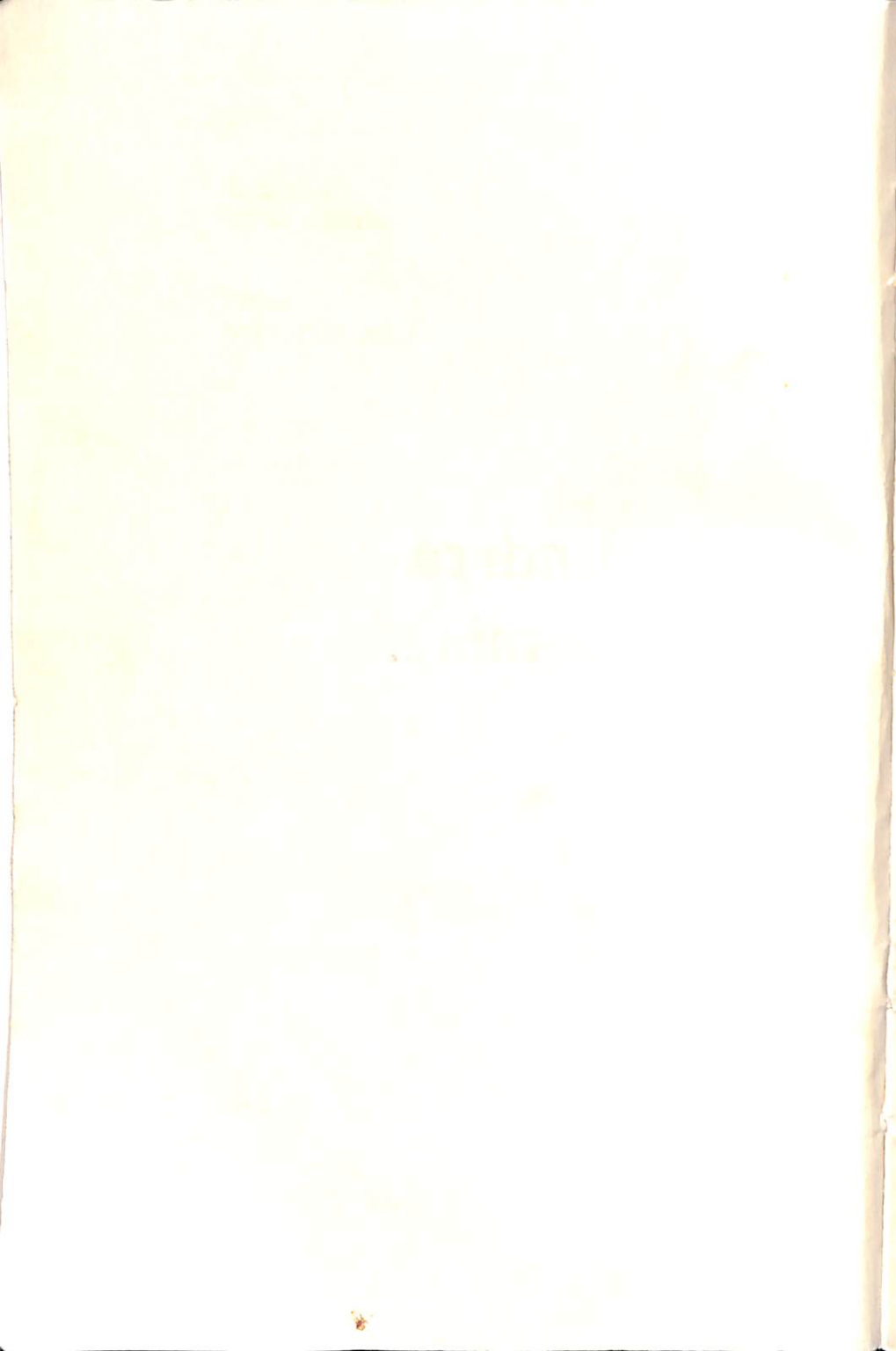
Redaktore
SEVIM ARBANA

Piktor
KSENOFON DILO

Recensues

Bardhyl Londo
Besnik Mustafaj

Ëndrra
të mia...

QENKA MË VËSHITRË ...

Më lodhi avalanshi i figurave poetike...

Qenka më vështirë t'i thuash botës
diçka të kthjellët (të vogël?), —

t'i thuash, për shembëll: ja, unë u ula
e nën qiparisa i mora dy gogla,
e me to po lozja, si lozim përditë —
kur pa e kuptuar vargun e madh e përfola:
«Urrej gjithë perënditë»¹.

Qenka shumë më vështirë t'u thuash njerëzve
diçka të pathënë, të ndershme,
t'u thuash, për shembëll:

ju u ngjani fëmijëve,
që gjumi s'i zë pa lodrat e vogla nën përkresë.
I kërkojnë nëpër gjumë,
me duar i shtrëngojnë gjer nesër.

Ashtu mbani ju nëpër jetë dashuritë.

Më lodhi avalanshi i figurave poetike, ::.

1. Varg nga «Prometeu i lidhur» i Eskilit

ENDRRA TË MIA...

Endrra,
ju jeni të rënda
Shpeshherë kërrusem
rën barrën tuaj.

Ju ngarkoni mbi mua
grimcëza dritash mendimi,
rrezëllime të gëzueshme lirie,
dhimbje epokash të tëra.

(Mbi shpatullat e rruzullit ato po t'i hidhnit,
do ta shihja si do t'i palosej
peshku i kurrizit).

Ju jeni gatuar prej të gjithave:
prej gjuhësh të panumërta dashurish,
pëshpërima muzgjesh

e paqesh.

Ëndrra,

*ju jeni të rënda;
ju ngarkoni mbi mua kafshimet e urive,
Fytyrat e përgjakura, të dhemshura të lirive;
ju ngarkoni mbi mua varrezat e dëshmorëve
të të gjitha kohëve,
të të gjithë popujve*

*Dhe bri tyre — si ata —
ju vetë bini tek unë
nëpër funerale gjigante ashtu ...*

*Ëndrra të mia,
ju jeni të rënda.
Dhe unë s'e kam lehtë me ju ...*

NJË PËRKRESË ME GJETHE ULLIRI TE KOKA ...

Një përkresë me gjethe ulliri te koka. —
Nuk vdes sot. Le ta lëmë për nesër ...

Gjelbërosh gjer në palcë, si ulliri,
do të punoj në veten time
ekzistencën e dhimbshme të kohës, —
ta ushtroj atje poshtë të mos ndalet:
cerberët do të jenë ca kulishë të zbutur;
karontët pe gjasme, si në teatrin e kukullave.
Vetëm lumi le të jetë i vërtetë,
të rrjedhë duke kënduar këngët

polifonike të tij.

Prej kohe në brigjet e Akeronit jam një ulli i gjel-
bër. —

Dhe nuk vdes sot.

Një përkresë me gjethe ulliri te koka.

KU SHKONI JU, STATUJA...

I.

*Ku shkoni ju, statuja
të porsazbuluara prej toke?*

*(Nëpër udhëtim të pandalshëm,
të tjera e të tjera po ngjiten
shtresave të dheut — për të ardhur tek ne.
Me këmbë të thyera, duar të humbur,
njëra pas tjetrës,
pa krye,
pa trup,
nëpër qënien time po ecin,
si nëpër shtresat e dheut
ku kanë rënë).*

*Në këtë korridor të ngushtë të ditës,
në bardhësi antike,
para meje qëndrojnë kohërat foshnje,
kohërat nëna.*

II

Ku shkoni ju, statuja,
të ngrira në bardhësinë e ftohtë,
të mermertë?

Dhe ç'udhëtim i çuditshëm qenka ky juaji?
Përse duhej të kalonit kështu nëpër mua,
kur unë vetë
mezi gjeta një udhëz, ku të eci
nëpër veten time. —
Një udhëz që të vi gjer tek ju ...

Përse duhej shekuj e shekuj
me errësirën e tokës të treteshit
e të qëndronit pastaj para meje, —
veten tuaj ta shihnit tek unë:

Si shembëlleni, si?

Ju i ngjani vetvetes,
apo unë juve?

III.

Zgjohuni.
Nuk jam aktor tragjik
dalë prej veprave të lashtësisë.

Mes jush,
si në arenën e një amfiteatri të braktisur,
qëndrova

e thirra ...

Veç zërat e mi nuk shkokan tutje.
Kthehen e mblidhen sërish tek unë ...
Atëherë brenda vetes sime thërras:
nuk jam aktor tragjik
dalë prej veprave të lashtësisë.

Zgjohuni ...

Jo me bukurinë e mermertë, të lëmuar, —
brenda gurit, — si njeri,
me njerëzit të bisedoj dua.

IV.

Ku po më çon kjo murmurimë e trishtuar,
e mermerta juaj?

Plagët e hershme ju therin në trup.

Mbi to ballin mbështeta.

Me ballin tim preka
fragmentet e bukurisë së lashtë,
të dhimbjes suaj.

S'mjaftokan plagët e këtij shekulli, —
dhimbjet e gjithë kohëve
u dashka të ngremë nëpër trup?

V.

Mbi ato plagë ballin mbështeta.
Dhe murmurita: statuja,
na duhej dhe vdekja dhe rilindja juaj.

Në këtë funeral të përgjithshëm
ju po më merrni për dore. —

Ku po më çoni?

Eci midis zbehtësisë së gëzueshme
të shikimeve tuaja, —
dhe mbetem ai që jam.

Nuk dua fytyrën time ta transplantoj
në shtatin tuaj të bardhë;
as dua, si despotët e hershëm,
frymëmarrjen e ngrirë të mermerit
ta marr trofé në varr.

Eci midis zbehtësisë së gëzueshme
duke murmuritur:

na duhej dhe vdekja
dhe përlindja juaj.

VI.

*Në rrjedhën e paçlodhshme të shekujve,
brenda lindjes, brenda vdekjes udhëtonim.*

*Dhe pranë copërave tuaja — eshtrat tona...
Shpeshherë,
nëpër baltra të errësirës së ftohtë,
— ne dhe toka —
fragmentet e mermerta
me kocka skeletësh
ngatërrojmë.*

Nëpër gjymtyrët tuaja — eshtrat tona.

VII.

*Ku shkoni ju, statuja
të porsazbuluara prej toke?*

*Pa krye,
pa trup,
nëpër qënien time ecni, —
si nëpër shtresa të dheut.*

Shekulli XX...:

*Të hutuara shihni sytë ironikë,
shtatin gjigant hekurçelik.*

Ju merren mendtë prej shungullimit të dritave,
dridheni, keni frikë,

Thellë shikimeve tuaja
rrapëllimë e vdekjes së njëhershme
ka ngrirë.

Dhe mendoni: — Ndofta më mirë
ishim atje nën dhé ... Ndofta më mirë:

VIII

Rënkimi juaj
ronitet prej meje
si kokrrizat e rërës prej shkëmbit të detit.

Dhe unë po ju them: statuja të mia,
mos flirtoni me plagët që morët:
Nuk ka kuptim
të dashuroheni kështu
me trishtimet e dhimbshme
të kujtimeve tuaja.

Unë mezi gjeta një udhëz
ku të eci nëpër veten time, —
një udhëz
që të vij gjer tek ju.

Dhe të ndiej se si, nëpër ftohtësinë
e mermertë,
para meje çlirohen epoka të tëra.

që plagët këto
s'kanë

IX

Ç'është kjo klithmë e kobshme skllavi,
që tejpertej shpoi harrimin?

Perënditë marrkan fytyrën e kësaj robine?

Para meje, këtë çast, ajo ulërimë
Zërdhë: nër pala mermeri
dhe ngrin ...

... dhe më duket sikur
brenda kraharorit të gurtë
shekulli vetë përpëlitet,
thua të ish një pëllumb
në dorë të kësaj dite — fëmijë;

... dhe më duket sikur
dora e dashurisë, që ju krijoi juve,
edhe tani mbjell statuettek të shenjta
nëpër hapësirat e mia të pafundme;

... dhe më duket sikur
nëpër shtatin tuaj, në gurë,
buzët e mia prekin epitafet e lirive,
që varre nuk patën kurrë.

X.

*Ku shkoni ju, statuja
të porsazbuluara prej toke?*

Shekulli XX ...

*Shekulli im Atlas
mban mbi shpinë jo globe tokësore.
Ngarkesa të gjithë ngrenë,
sado qofshin të rënda.*

*Shekulli im
mban mbi shpinë globe të tëra resh
e mjegullash e shirash e ëndrrash.*

Globe të tëra tragjedish njerëzore.

*Dhe sytë e tij të mirë,
me bebëzat e mia të gëzuara,
para jush zvogëlohen — sikur të shihnin
përflakjen e shndritshme të diellit
nëpër një agim blu.*

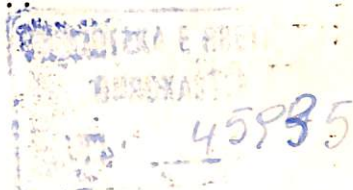
*Bukuri të gjymtuara,
tërë plagë në trupin e heshtjes së thellë ...
Jo vetëm ne — ju vetë u drodhët
e brenda jetës suaj shtangët,
kur patë dashurinë tonë për ju.*

JEMI BËRË PREJ LAVDIE POETIKE ...

*Krye të rreptë, të lëvizur
1. shkurt 1980*

Jemi bërë prej lavdie poetike tashmë.
 Nëpër «unet» poetikë hyjmë e dalim,
 nëpër Panteonët, desha të them.
 Kërkojmë vendet me dritë, gjuajmë dritëhijet,
 zgjedhim kryevendet --- dhe vetë ne
 i vendosim truporet tona pranë një Safo,
 bri një Migjeni (47 kilësh kur vdiq).
 Në përjetësi harruar,
 ne, të gjallët e pavdekshëm,
 shkelim kufirin e urtë të erës dhe të rërës.
 Truporen standard e blemë në punishte. —
 Tani mbetet vetëm koka ...

Në e gdhendtë skulptori.

... BËN SIKUR

... bën sikur merr frymë
 njeriu që më shkon ndanë; në një pikë
 të ngrirë kohe ecën,
 shkel mbi harrimin e jashtëkohës.
 Ai bën sikur lëshon hije mbi tokë, lëvrin.
 Sikur mendon,
 sikur dashurohet,
 sikur trishtohet...
 Është njeri, apo jo?! Edhe ai lidh në zemër
 dhimbjen e shenjtë të lindjes së krizantemës...
 Dne bën sikur jeton,
 sikur vdes.

HIPOKRIZI, NUK JE E BUKUR ...

Hiprokrizi, nuk je e bukur.

*Nuk është çështja tek dy fytyrat e tua.
 Mijëra vjet dëgjoj parazërin e prapazërin tënd ...
 Po ti nuk je e bukur, hipokrizi.
 Jam një pikë diellore
 lëshuar pingul
 gjireve të thella t'oceanit të jetës, —
 po të takoj ty ... dhe shpërbëhem në ajër!
 Vetëm ndjesia se ti më avitesh
 e vret frymëmarrjen e dritave të mia.*

Hipokrizi, nuk je e bukur, jo.

MË NJERËZORE ...

Zili, bëhu pak më njerëzore ...
Më takon në rrugë,
më përshëndet,
më jep dorën.
Të përshëndes,
të jap dorën,
buzëqeshim ...
Ç't'i bësh! Fat njeriu, apo jo?!
Ti ecën e vetëkënaqur
si një metaforë poetike,
përjetësisht e përjetshme ...
Ashtu qofsh!

Por pakëz, një grimëz,
më njerëzore, Zili ...

SI MUND TË KALOHET LLOGORAJA PA TY?

Si mund të kalohet Llogoraja pa ty?
 Me një kokërr portokalle në dorë,
 Llogoraja si mund të kalohet pa ty ...
 Të pengohesh nëpër, folera yjesh,
 të zgjosh e të trembësh zogjt' qiellorë
 që fluturojnë e fshihen fundeve të detit ...
 Një dhimbje bardhësie të kaltër,
 njerëzore gjer në përjetësi!
 Në duart e mia,
 ky dallgëzim qiellor i deteve,
 si dikur drithërimë e përmallshme e ijeve
 të tua imcake.

Ky mall i përjetshëm Llogoraje
 më mbeti në sy.

Akrokeraunet
 vazhdojnë punën e tyre të përherëshme:
 prodhojnë vetëtima.

STUHIA ...

Njërin krah të pulëbardhës e mbushte jugu,
tjetrin krah tramundana.
Në gojë të dallgëve e reve
klithje e zogut digjej nën shira.
Mbi mua e nën mua: shpirti
apokaliptik i një perëndie të egër.

Gjeni e poezisë — buzëqesh
dhe sundoje tani kaosin!

Vlorë, më 27 mars 1989

NJË ZOG I MADH ...

*Një zog i madh e i hirtë këndonte
dhe ecte në tokë para meje; errësira e natës
kishte shkopsitur kraharorin atje,
ku majat e fullimta e të përmalluara
të Malit të Thatë
ishin zgjuar, —
përpara se rrezja aguese të binte mbi to.*

Një zog i madh e i hirtë ecte para meje.

Pogradec, prill 1989

U ZVERDH LIGJËRIMI I DALLËNDYSHES
SHTEGTARE ...

U zverdh ligjërimi i dallëndyshes shtegtare.

*Vetëtijnë retë që ulen, shkrepin. —
Dhe kokrrën e rrufesë e thëthin
zembr'e liqertë e mallit për ty.*

U zverdh ligjërimi i dallëndyshes shtegtare.

Pogradec, Prill 1989

MJELLMA E LIQENIT TË OHRIT...

*E uli qafën e brishtë
tek brinjë e Orionit.*

*Derdhur e tëra prej malli. —
Mbi konstelacione yjesh
e fatesh lundron,
hutim i bardhë, mospërfillës i liqenit.*

*Befas shpirti i natës ndizet,
shkrumohet në këngën e saj.*

*Brerimë e lotëve shuan,
atje përposh, —
prushanën e ndezur të Mjellmës Boreale:*

Pogradec, prill 1989

DASHURITË JANË TË SHUMTA...

*Dashuritë janë të shumta, dashuritë janë të ndryshme:
ca me faqe të buta,
ca me buzë të shijshme.*

*N'errësirë na puthin e na ledhatojnë,
e ditën s'na njohin —
bëjnë sikur s'na shikojnë.
N'errësirë na puthin e na ledhatojnë
dhe pastaj na harrojnë ...*

Dhe pastaj i harrojmë:

II

*Dashuritë janë të shumta, dashuritë janë të ndryshme:
nëpër heshtje na shpojnë
shikimet e trishtme.*

*E në qafë na varen, prej qafe s'na shqiten;
ngjeshen brenda kraharorit, në vakuum të rriten.
«Ah, të mundje, i dashur, të jetoje pa ajër!
Ah, të mundje, i dashur, mos jetoje fare!»*

Dhe kanë frikë nga trishtimi,
dhe tmerrohen nga vjeshta;
nëpër trupin e tyre
shkruajnë

e shuajnë arabeska.

III

Dashuritë janë të shumta, dashuritë janë të ndryshme:
përmbi hala qerpikësh
ulen pupth dallëndyset.

Nën takat e tyre derdhet lumi i ditëve.
Nën majë të takave kumbon lumi i dritave.
E përsipër: mbi to të gjalla, të vdekura
ndehen orët, minutat çahen shegë të pjekura.
Kullon lengu i kohës. . . Me grusht e rrufitin,
se sa hap e mbyll sytë, u ikërka jeta . . .

Edhe zbehen ashtu përmes dritash të zbehta.

IV

Dashuritë janë të shumta, dashuritë janë të ndryshme.
Zhyten ëndrrat e mia
nëpër malle të trishtme.

*Ne i ndiejmë pranë vetes dhe aherë, kur s'janë.
Ne e dimë se diku me ne*

ato janë.

*Dhe sa herë të lodhur nga udha e rëndë,
kur këmbët na merren e na merren mendtë,
shtrijmë dorën e mbahemi (jo mbi shkopin e drunjtë),
po në supin e tyre të brishtë e të butë.*

V

*Dashuritë janë të shumta, dashuritë janë të ndryshme:
Puqur valëve të Drinit
gjarpërojnë dallëndyshet.*

*Na lakohen në qafë, si një gëzim i ngrohtë,
të lehta, flurore, kurse ne s'i ngrejme dot.
I kërkohet, i zbulojmë në çdo sy e fytyrë,
na trishton vetë gëzimi që ato janë tonat.*

Na trishton gjer në dhimbje bukuria e tyre.

Ato janë me ne edhe nëpër harrime.

*I përçikim sapak e në majë të gishtërinjve
drithërohen tek ne edhe toka, dhe qielli.
Me mornicat e shtatit të shenjtë të tyre,
diku nën pëllëmbën tonë lidhet jeta.*

Diku nën pëllëmbën tonë zgjohet jeta.

VI

*Dashuritë janë të shumta, dashuritë janë të ndryshme.
Shkrijnë ngricat qiellore
nër shikime të brishtëme.*

*I përçikim sapak e në majë të gishtërinjve
fërgëllon përjetësia e gëzueshme e tyre.*

Dhe ashtu ne kalojmë nëpër vjet edhe shekuj.

*Dhe fytyrën e tyre ua japim lirive,
dhe fytyrën e tyre ua japim*

drejtësive.

Page

KISHTE ÇELUR LULJA E ULLIRIT...

Kishte çelur lulja e ullirit.

Asaj nate, sigurisht, ajo qe me mua.

Unë nuk i fola për aeroportet,
për ndarjet;

nuk i fola për trishtimet supermoderne.

Pikonte mbi ne nata luleulliri... *reflexion*.

Unë nuk i fola asaj për nostalgjitë e metropoleve,
për kuptimin e vdekjeve të dashurive të mia.

E ndolla me sy dhe në heshtje i thashë: *metonimi*

— Sonte kam nevojë, më pritet firoma,
s'jetoj dot pa regtimin e trupit tënd,
s'jetoj dot pa shpirtin tënd të ullirtë.

Ajo qau. *ponovok*

Unë s'e shtriva dorën t'i fshija lotët.

ESHTË NJË LOJË ...

Eshtë një lojë e madhe, e dashur,
 lodrojnë fjalët, ritmet, rimat;
 përqafohen figurat, vijnë rreth dritave,
 si fluturave prej flakëve

u përcëllohen krahët,
 ato prapë gicilohen me dritat.

Lojë e hapësirave,
 që mbyllen të gjitha në buzët e tua,
 kur ti vet' qenke në buzët e jetës

firomë e mërmërimës së tyre.

Eshtë një lojë e vërtetë, e dhemshura ime;
 lojë e mjegullave, që treten nëpër agime,
 për të rilindur mbrëmjeve në gjire të fushës
 së detit;

e legjendave, që jetojnë midis mjegullave,

SA ÇEL E LIDHET VJESHTA...

Dhe pak dhe kryeartëzat
do të ulen tek unë,
nëpër muzgje ullinjsh.

Me shirat e tetorit
do t'u pikojnë prej syve
brerimat dritëullirta.

Dhe pak ... dhe Unë e Malli,
me ty do të takohemi,
sa çel e lidhet vjeshta.

Trishtimet do të çmallen.

NDARJA ...

Ishte një muzg i pikëlluar,
ishe një hënë mospërfillëse.
Në gjysmën tjetër të qiellit duke udhëtuar,
e dija: do të qaje për mua, do dënesje.

Fjalës «lamtumirë» i binin rrokjet në udhë,
gërmat një nga një zbërtheheshin, avullonte, humbiste.
S'të kapja dot më n'horizont që humb;
s'të kapja dot më: ishe ti apo s'ishe ...

Tek unë zgalemi i plagosur rrokullisej furtunës
dhe jeta e vdekja klithnin në një klithmë të bardhë, —
atje ku ndarja ka fundin
dhe nis prap' fillimin e saj.

MOJ E VOGËLA SA LOTI ...

populli

1.

Në sytë ëndërr dhe s'jemi parë.
 Unë gjysmëvdekur, ti gjysmëgjallë,
 në një buzëqeshje tok kemi qarë,
 në një pikë loti:
 të dy vdekur, të dy të gjallë.

2.

Më verboi syrin ky lot kristal.
 A je ti mall, apo ç'je vallë?
 Eci dhjetorit e shkel në maj,
 dhe brymë, dhe pjalm dhe ngricë acar:
 një pikë loti — dy gjysma ndarë:
 dhe vdekja ime,
 dhe vdekja e saj.

3.

*Ti prej harrimi e tëra e gjallë.
Në mes të udhës, kohës acar,
s'më lë të shoh loti kristal:
në halë qepalle rruzullin mbaj,
në një pikë loti pa fund e skaj —
mbaj Dashurinë
dhe Universin tragjik të saj.*

Oh, ti e vogëla sa loti!

A JE BRYMË, MOJ, A JE BORË?

populli

A je brymë, moj, a je borë?
 A je frymë apo je gojë?
 A je dorë që ledhaton?
 Udhë që ecën e s'mbaron?
 Sy i shuar që shikon?
 Terr që natën ma ndriçon?
 A je sy apo je vetull?
 Dashuri që flet e vdekur?
 A je valë, a je lumë?
 Ti je loti e syri unë?
 Ti je buza e unë buzëqeshja?
 Je gënjeshtër e vërtetë?
 A je jetë nëpër vdekje
 apo vdekje, moj, nëpër jetë?

SA QAVA PËR ËNDRRËN, MOJ ...

populli

Evë!
 Ashtu nëpër ëndërr,
 gjithë ëndrrën e ëndrrës,
 kush thirri i pari:
 Unë
 apo Adami?

Kur i hapa sytë
 dhe s'të gjeta pranë, —
 Evë!

Qaj' e qaj për ëndrrën ...
 Bri meje gulçonte
 stërgjyshi
 Adam.

VARRIN MOS MA BËNI THELLË:
GJER NË GJOKS T'ASAJ SË MJERË

populli

Vdekja ime në gjoksin e saj ...

*Merrem vesh mirë unë dhe jeta.
Merrem vesh mirë unë dhe vdekja.
Duam të flemë? — Flemë.
Duam të zgjohemi? — Zgjohemi.*

*Merren vesh mirë jeta me vdekjen:
Duan të lozin? — Lozin.
Duan të qajnë? — Qajnë.*

*Shpirt i hënës piklon blir në maj.
Vdekja ime në gjoksin e saj ...*

MOTIVE NGA BERLINI : : :

1.

Në këtë qytet verior erdha
si një hutim i pakapshëm.
Mbaj në sy Adriatikun e përmbysur
dhe hetoj qiejt: Mjellma Boreale,
e hutuar si unë, a do të ulet aty?

... Mbaj në sy Adriatikun përmbysur
dhe hetoj qiejt ...

2

*E panjohur ecja e erës dhe e hijeve,
 dhimbja-mall i një melodie në mbrëmje;
 e panjohur druajtja prej shikimit shpërfillës
 të një leshraverdhe me aroma të panjohura.
 Mendoj: në fund të fundit — vdekja,
 ç'mund të ketë këtu të panjohur?*

*Më është i panjohur
 kryeqyteti i shpirtit tënd këtu, dashuri.*

3.

Një ecje tjetër, të tjerë zërat e shiut këtu.
S'kërcet gjëmimi i bronzte i maleve të mia,
oshëtima shungulluese s'kthehet prapa
të më mbështjellë sërish e sërish.
Se si është ecja, flurimi i shiut këtu ...
Afshi avullues i shtatit të kësaj femre të lagur,
pëllumbat në Kurfurstendamm,
kishat e kohërat gjymtuar prej luftërave.
Një shpirt i gjerë, i butë shiu derdhet këtu,
breron mbi mua si mbi një ulli të gjelbër,
që ecën dhe e ndien se rrënjët e tij
— ashtu si në Jug — shkojnë poshtë të ushqehen
nëpër nekropole të vjetra.

REKUIEM PËR H.F. KARAJANIN

Në qoftë se sot zemrat tona ngrihen të murenjtura
 në dhimbjen e tyre të Akrokerauneve; në qoftë se
 dënesja e dy deteve — Adriatikut dhe Jonit —
 pëplaset e thyhet aty, —
 dirigjenti i stuhisë atëherë
 me një shkop vetëtime në dorë,
 le ta nisë rekuiemin!
 Në ag shekujsh të mugët
 thërrmoheshin elegjitë e shenjta,
 kumbuese.

Tani le të mbulojnë ty.

Zërat e tingujt qiellorë
 të lindjes dhe vdekjes së stërkalave, —
 i kthehen detit . . .

Dhe ti ishe det.

II. Vëllezërit e pegasit

1175X21157
112920

VËLLEZËRIT E PEGASIT

etyd

Hutim i lashtë me sy të urtë,
të mirë ...

Ndanë një veture, nën një semafor.
Elegantë. Prej drite dhe ere.

Kreshpërohen.

Hingëllijnë

vëllezërit e Pegasit. Flurorë.

Dalë si prej shpirtit të thellësive të tokës ...

Me xhufka diellore në ballë —

turfullojnë

kuajt e Kosovës.

*DY HERË NËNË**dëshmorit Jonus Peja*

*Vlora është dy herë nënë, këtu.
Dy herë Pejë-Peja te ky varr.
Dy herë më e thellë plaga;
dhe kënga ime këtu duhet të jetë
e përjetshme si jeta,
sepse shqiptari i moçëm e tha:
«Kur po më l'shojnë andrrat,
po m'kapin dhimbat ...»¹.*

1. Varg prej eposit popullor.

VAJET E BALLKANIT

1

Shkrumojnë natën antike vajet e Ballkanit.

Zëri i parë vjen prej kohësh të moçme.

Zëri i dytë vjen prej kohësh bizantine.

Zëri i tretë ka qenë dhe është përherë

ngashërim i mbytur

i zemrës së njomë të Ballkanit.

2

Prodhon shumë varre toka e Ballkanit.

Tumba, nekropole, varre, të pavarrosur. —

Bimësi përjetësisht e gjelbër,

ujitur prej Danubit të lotëve,

prej Drinit të lotëve.

Kanë ç'të kullosin vdekjet e Ballkanit.

3

Dasmat janë simotra të vdekjeve, në Ballkan.

Vdekjet janë simotra të dasmave, në Ballkan.

Unazat prej rrezëllimi zjarri të shuar,
ndizen në gishtërinj të tretur dhëndurësh.

Si mund të bëhet pa një vajtim në Ballkan?

Ballkani s'mund të jetë më Ballkan.

4

I doni në një oktavë superiore?
Janë nënat që qajnë më shumë, —
me vargje poetike qajnë ...
Janë etërit që dënesin më tepër, —
prozë e ashpër antike ...

Vdekjet kanë sy epikë,
buzëqeshje të varfra stoike. —
Si mund të jenë ndryshe vdekjet
në vajet e Ballkanit?!

5

Ka një notë fundamentale në vajet e Ballkanit.
Diafonike,
heterofonike,
homofonike,
polifonike. —
Ka një notë fundamentale
mu në zemër të vajeve të Ballkanit.

6

*Janë hutuese nënat e Ballkanit:
 përjetësisht në të zeza,
 kokë më kokë rreth një varri, —
 si korbata rreth kafshatës së bukës.
 Këndojnë ... vaje
 në një harmoni sublime.*

*Ashtu e ka ...
 Ashtu e do edhe sot e kësaj dite Ballkani.*

7

Shpërthyesë dhe tepër të vetvetishme vajet e Ballkanit.

*Ku u gjend ky plumb armiku
 që të mori ty! —
 Në u pafshim në atë botë,
 bir'i nënës ...*

*Tonet, gjysmëtonet,
 frekuencat, luhatjet, —
 lëndë e mirëfilltë estetike
 e vdekjeve dhe vajeve të Ballkanit.*

8

*Vdesin prej zemre në Ballkan,
 prej kancerit, prej Sidës vdesin.
 Ka një mikrob të pashërueshëm,
 atavik Ballkani — plumbin.*

Do të thotë vriten djem,
do të thotë vriten vasha,
do të thotë vriten fëmijë. —

Mozaikë vajesh Ballkani:
vajtojnë vetëm liritë.

9.

Vdekje me zurná,
vdekje me gusëll,
vdekje me gërnetë. —

Hahen zërat në një «ritëm strikt»,
shkrihen zërat në një «ritëm librë».

Si t'i doni:

lloj-lloj ceremonialesh ritesh e vdekjesh ka Ballkani.

10.

Monovdekje.

Plurivdekje.

Mikrovdekje.

Makrovdekje.

Periodizim i substrateve antike të vdekjeve,
Ballkani?

Jo me ujë, —

me gjak të lirive të njoma,
shpëllajnë duart Pilatët në Ballkan.

ORAKUJ TË ERRËT

shovenëve

1

Orakulli im arkaik e i vjetër,
 në verbërinë e tij flet me veten,
 diçka më thotë për jetën e për vdekjen:
 thua sikur vetë unë s'jam jetë,
 thua sikur unë s'e njoh vdekjen . . .

Unë, lastar qiparisash të gjelbër,
 loz edhe çloz me dy gogla të rëna:
 këtu hedh diellin e atje pres hënën,
 këtu hedh jetën e atje pres vdekjen.

Loz edhe çloz me dy gogla të rëna.

2.

Orakulli im? Sy i gjaktë i egër,
 nër thyerje netësh shfaqet ndër ekrane,
 me gjuhë litanirash, me të madhe,
 më parathotë Lirinë e të Ardhmen.

Thua sikur unë s'qenkam Liri!
Thua sikur unë s'qenkam e Ardhme!

3

Thua sikur unë nuk i njoh honet,
s'ia njoh humnerat shpirtit të Ballkanit,
ku verbërojnë Vampirët e Lemurët,
nër netët-qull ulërijnë ulërима
mbi popuj — fli e liri — viktima.

Thua sikur unë nuk i njoh honet,
s'i njoh greminat e shpirtit të Ballkanit.

4.

Ata nër shpella të mesjetës s'errët,
kokëposhtë, përgjumur ngulur nëpër terr,
shëmtirë neveritëse e mjerë,
në letargji liturgjike të tyre, —
shikojnë kokëposhtë rruzullin që rrotullohet:
diçka më thonë për shekullin që largohet ...

Kur unë fëmijë — edhe vetë pa e ditur —
tek shihja diellin që përthyej në det,
rrezet përndezëse valës së Adriatikut, —
me gisht skicoja shekullin XX.

5

Ata nër shpella të mesjetës së errët,
 kokëposhtë, putrat ngjitur nëpër terr,
 me shputa kalbin, gërryejnë errësirën,
 në zgavra terri sajojnë mbretërira,
 ngjallin sërish perandorët kufoma, —
 mbi popujt — fli e dashuri të njoma.

Në ëndrrat tona të pafajshme, të dëlira:
 vampirë të vdekur e vdekje vampirësh.

6

Lemurë të kurdisur demodè,
 kuvende, parlamente demodè,
 Cezarin përshëndesin demodè,
 dialogët, monologët demodè,
 regjitë e spektaklet demodè.

Në sytë e mi: skena demodè
 ku luhen tragjedira demodè.

7

Në dorë të kryeqytetit — kryeqytetet:
 potirë xixëllues kristalesh, qelqesh,
 mbushur me gjak të Lirive të mitura,

*me gjak të valë Dashurish të parrituru,
me britma jete që thërrasin gjithkund:
tragjeditë e llahtarshme
i luajnë aktorë xhuxhë!*

*Për nder! Do buzëqeshja, po kam frikë,
mos dhe buzëqeshja ime është e vjetër ...*

Tmerrësisht.

II. Mos
e braktisni
Hiroshimën

ÇFARË KËRKOJMË NE NË OQEANËT QIELLORE?

Çfarë kërkojmë ne në oqeanët qiellorë,
 në tejqiejt e panjohur, ç'kërkojmë ne?
 Sikur të takonim fluturimin e një pikële uji,
 një çast jete xixëllonje, sikur të takonim!
 Do t'i pagëzojmë me emra të rinj planetët,
 galaktikat e porsazbuluara, —
 po... sikur të takonim ullirin
 dhe pëllumbin e Noes atje, përtej përmbytjeve qie-
 llore.

Do t'i korrektojmë sërish e sërish udhëtimet tona, —
 por ah! sikur një zë...
një dashuri universi të na bënte të kthenim kryet an-
dej, —

nga ku errësiat e frikshme qiellore.
s'jetojnë më dot pa ne.

GJIRI I PAPIRË

në çdo gjysmë sekonde vdes në botë
një fëmijë ...

Një arkivol i vogël, gjysma e sekondës ...
T'u flas senateve, parlamenteve,
burrave të shteteve?

Si fëmija që heq gishtin prej goje,
me gisht t'u tregoja një gjysmë sekonde
që lundron brenda një varri?

Do të doja prej zemrave të nënave
të shkulja rrënjët e errëta të dhimbjeve,
që ndjell gjiri i papirë.

Dhe ju, duke shkelur mbi gjysma sekondash,
pse të shkoni në varreza fëmijësh,
ku trëndafilët ngatërrojnë fjalët e para —
të jetës apo të vdekjes?

SHATILA S'KA MË

Dhe tani: Shatila s'ka më ...

*Gojët e radiostacioneve
pastrohen shpejt e shpejt me furçën e dhëmbëve.*

Gjithçka e bardhë: Shatila s'ka më ...

*As mua në gjumë
s'vjen më të më mbytë
ankthi i krimin:
kemi parë Dahahët, Bukenvaldët, —
apo jo?!*

*Dhe nuk e kuptoj, nuk e njoh dot,
atë që tani po më flet
me prapagojën, prapagjuhën e kohës:
Shatila s'ka më ...*

HIROSHIMA

Presidenti dhe piloti,
 inxhinieri dhe shkencëtari,
 zoti i luftrave të voçkëla dhe zbërthimi i atomit,
 mekanizmi i gjenisë së vrasjes së njeriut, —
 më në fund u ndalën në stacionin e vet: «Vdekja e
 Hiroshimës».

Por ajo ngrihet për ju me një dashuri përtej jetës e
 vdekjes.
 Mes errësirës epokale të çmendurisë njerëzore
 qëndron si një kandil përjetësisht i ndezur.
(Jo Ajo — ju keni nevojë për të.)

Mos e braktisni Hiroshimën trime dhe të pavdekshme.

... Krimi tmerrohet prej dashurisë — Hiroshima.

DJEGIA E BIBLIOTEKËS SË ALEKSANDRISË

Tani në duart tona një shirit i shpërbërë
filmi, i djegur . . .

Kush është spikeri? Historia?
I lodhur zëri i saj, i pasigurt:
nata ndizej nga zjarri i bibliotekës
së Aleksandrisë.

Në tempullin e tyre
poetë e filozofë flijoheshin.
Kush ia vuri zjarrin? Një gaztor?
Një i marrë, apo një Cezar-askushi?
I lodhur, i pasigurt zëri i historisë:
Kujtesa e botës shkrumohej
dhe një flakë verbuese digjej
brenda bebëzës së syrit.

Befas ndriste vetëm terri,
pastaj më e thellë binte nata e njerëzimit.

VRASJA E PENTESILESE

Ah, që qenkemi Akilë! Oh, që qenkemi Akilë!
 Këmbët gjith' flatra, në pikën e gjakut brofim
 nën muret e Trojës: përditë
 vrasim Pentesilenë . . .

Kur ushta e saj s'është veç dora hënore
 e femrës shtrirë drejt nesh;
 zëri kërcënues s'është veç joshje
 e ethëshme dashurie që fshehtas shkruan.
 Oh, që jemi Akilë! Në pikën e gjakut
 vrasim Pentesilenë.¹⁾

Pastaj . . . Pastaj . . .

shikimi njerëzor errësohet, ngrin, —
 tmerrohemi prej bukurisë hutuese,
 vdekjes së ajërt të saj.

Kraharori i kohës ngashëren e dëneset.

Ne qajmë
 me lotë Akili.

1. Pentesileja — komandantja e amazonave që luftoi për të mbrojtur Trojën kundër grekëve. U vra prej Akilit. Figura e saj është përpunuar përherë prej artit.

PENELOPËS

*Nuk ka mbaruar endja e pëlhurës, Penelopë.
 Ende nuk është kthyer nga Troja Odiseu.
 Ishujve të kohës endet ...
 Po vuri këmbën mbi bregun e thatë
 me vdekje dhëndurësh do ta mbjellë Itakën.
 Vazhdo të endësh, Penelopë.
 Rrahja e avlëmendit tënd
 është krismë e përjetshme e valëve të Jonit.
 Ti mos u mërzit, mos u lodh duke pritur, o grua.
 Kemi nevojë për një ëndërr malli në sy,
 dhe vetë ajo, Dashuria, ka nevojë për pafajësinë tonë.*

Mos më moho, Penelopë.

NDANË UDHE FLISTE ESKILI

Ndanë udhe më fliste Eskili.

— Dhe Hera, thoshte, e hodhi shëmtirën e vet
në humbellë, pjellën e saj e mohoi.

Unë... ç'të bëj unë?!

Në çdo pikë gjaku, në çdo qelizë truri,
duhet ta lind e rilind

potin bastard të Herës-Efestin,

që farkon e mbërthen vargonjtë

dhe ecën e plagos dheun.

Ndryshe,

ndryshe,

ndryshe

në çdo pikë gjaku e qelizë truri —

si mund të krijoj Prometeun?

Ndanë udhe më fliste Eskili.

87

PO ÇFARË BËJNË ATA ATJE?

Po çfarë bëjnë ata atje,
në Olimp — dy pashë mbi kryet e mia! —
Çfarë bëjnë ata Zotat, Perënditë:
që të dashurojnë na u kthehan në shi,
në mjegull,
mohojnë veten — bëhen shpendë ...
Ashtu i joshkan dashuritë e tyre ...
Kur ne, dykëmbëshit e vdekshëm,
ne Askushi, Mosgjëja,
një grusht kockash, mishi e gjaku,
brenda vetes sonë gjëmojmë: — Ku je, Dashuri?
Dhe ajo përgjigjet: — Këtu!
— Ku je, Dashuri?
Dhe ajo: — Përjetësisht këtu!

Vetëm dridhja e zërit të saj
na shkëput si ortekun malor,
që shungullon e humnerat i mbush
me shpirtin e tij të bortë.

Çfarë bëjnë ata aty,
në Olimp ... Zeusat?!

FYELLI I TOMORIT

poetit Xhevahir Spahiu

Më zuri në udhë fyelli i Tomorit.
 Një lindje e përndritshme elegjje
 fërgëllonte në ajër
 si një perëndi pellazge.

Thërrmoheshin mitet e ribësheshin në çast.
 Një heshtje stoike kumboi tek unë:
 në kraharorin e njomë të përjetësisë,
 zemër krejtësisht e ré, —
 Dashuria rrahu!

Në mes të udhës po qaja
 me lot gëzimi të fyejve — njëqind burimeve
 të tua, Tomor.

ESHTË E DHIMBSHME AULONA E ZHDUKUR

*Ka një çip në mendimet e mia për ty:
atje ku puqet Adriatiku me Jonin,*

*ku yjet si zilet e shkollës
tingëllojnë mbi fëmijërinë time.*

*Është një vendth midis qiparisave të urtë
të Ishullit¹ tim:*

*atje, prej zërave të shkumës së detit
do të ribëjë sërish.*

*Mbaj një përrallë në sytë e mia për ty:
është tepër e dhimbshme Aulona e zhdukur ...*

*Dhe dashurive moderne
iu dashka të shkelin nëpër rrugët antike
të vdekjes.*

1. Ishulli i Manastirit, Vlorë.

PIRRUA

«Të gjithë shkrimtarët janë njëzëri të mendimit se asnjë mbret, qoftë nga bashkëkohësit e Pirros, qoftë nga ata që kanë jetuar më përpara, nuk mund të krahasohet me të; rrallë mund të shihej, jo vetëm midis mbretërve, por edhe midis burrave të shquar, një njeri kaq pa të meta dhe kaq i drejtë. Aq mirë e njihte ai artin ushtarak, saqë duke luftuar me Lysimakun, Demetrin, Antigonin, me këta mbretër të mëdhenj, ai dilte gjithmonë fitues... At-dheun e tij, një vend të vobegtë e të padëgjuar, ai me lavdinë e heroizmave të tij dhe me shkëlqimin e emrit të tij, e bëri me të vërtetë të për-mendur në gjithë botën».

Justini

1.

*Do të kapërcejmë Jonin, mbreti im, —
matanë janë romakët.*

*Syri i stuhishëm
i natës do të na përpijë, por ne,
me not do t'i kërkojmë brigjet —
dhe do t'i gjejmë. Kreshpëria e tyre
do të lëmohet nën gjurmën tonë.
Ne do të thërrasim: «Këtu jemi!»:*

2.

Velat e natës do të dridhen
të mbushura me shfryrjet e stuhishme
të shpirtit mollos.

Koha do të rinisë lundrimin e saj.

'Ti e di, mbreti im, përpara është Argosi...)

3.

Pranvera e vitit 280 vjen me dhëmbë elefanti:
i fildishtë gjaku romak
do të kullojë prej tyre.
Heraklia më dysh do të çahet
nga goditjet e klithjes thesprote.

Në ballin tonë Dodona
parathotë — e nuk do të na e shkoqisë
fatin.

(Unë e ti e dimë, o Pirro,
dikë do të takojmë në Argos).

4.

Nesër Hanibali do të thotë për ty
se je më i pari ndër komandantët e kohës. —
Por është e trishtuar Birkena,
e me zëra malli na lutet të kthehemi
nëpër udhën që çon

lugut të gjirit të saj hënor. —
 Pse të mos kthehemi, o Pirro?
 Veç Hanibali . . .

5.

279-ta do të vijë me fitore, mbreti im.
 Ti do të buzëqeshësh: — «Edhe një si kjo . . .»,
 do të na thuash hidhur.

Dhe vetë do të dëgjosh — jo mua —
 zëra të tjerë që do t'u mësojnë fëmijëve:
 «Fitore si e Pirros. . .».

6.

Buzëqeshja mollose murmurin:
 «Fitore si e Pirros. . .».

Jo nën hark triumfi, nën të,
 do të kalojnë orët e urta të historisë,
 libra të përdorur, fletore, kalemë,
 duar të pasigurta fëmijësh
 do të brumosin lëndën:

«Fitore si e Pirros. . .»

Nëpër kuptimin e humbjes,
 fitorja me fletë lisi
 prek epitafet.

7.

Tolemeu, yt bir, nesër do të vritet.
 Kur para teje do ta sjellin,
 ti do të thuash: «Vdiq
 më vonë nga ç'ia kisha frikën».

Në fjalët e tua do të hyjnë
 etërit e urtë të Epirit:
 do të takojnë fatin tragjik të tyre.

8

Kam një dhimbje për ty, mbreti im.
 Nuk mund të shoh, veçse me sytë e tu:
 Maqedoninë, Athinën,
 Taranton, Askolin, Beneventon,
 me sytë e tu shoh Argosin, —
 dhe nuk mund t'i flas veçse
 me gojën tënde:
 mbeti këtu lavdia tragjike e Epirit,
 të cilën as vdekja s'guxoi ta shohë në sy.

9.

Kam një dhimbje për ty, o Pirro.
 Mesdheu — në pëllëmbën time:
 Aleksandria, Kartagjena, Roma. —

Dhe ne, ullinj të gjelbër,
 në brigjet e detit të gjaktë të jetës.
 Ne që njohim vetveten
 në lavdinë tonë tragjike.

10.

Më mirë që takohemi në Argos.

Tre demat janë therur prej kohe,
 e akoma jetojnë ...
 Mjegullor Zeusi i Dodonës,
 na sheh nga bebëzat e tyre.

Më mirë që takohemi në Argos.

11.

Jam i vetmi që di të shkoqis
 shushurimën e lisit të Dodonës?
 Të kap emrin e Antigonës,
 të Lanasës, të Birkenës, —
 në zhurmën e hirit të vdekjes sate,
 brenda urnës së vogël.
 Nga syri i natës ilire derdhet Aoosa, —
 ha brinjët e dheut
 dhe zbulon statuetkat e vogla
 të dashurive dhe lirive tona.

Dikujt do t'i duhen.

12.

Fytyra jote derdhur në bakër të ndryshkur.

*Cilin do të shpërblejmë me atë monedhë, o Pirro?
Fatin tonë?*

Perënditë e egra

kërkojnë fli përherë të reja, —

kurrë nuk u zbutën.

Me monedhën e bakërt

cilin do të shpërblejmë?

13.

Po nesër Hanibali do të thotë për ty . . .

*Nesër do të jemi legjendë,
të vërtetë dhe të pavërtetë;
do të jemi fli
të zotërve të Dodonës: — nesër
ti vetë do të habitesh,
kur të shohësh kohërat, si galat,
të ushqehen tek ti me gojëdhëna.*

Mitikë do të jemi nesër . . .

14.

*Dhe ti do të thuash: — Tani,
jo unë — lufta
nuk jeton dot më pa mua.
Ajo dhe jo unë i trembet Argosit.*

*I papërlyer si zëri yt,
ku të të kërkoj?*

*Në Benevento,
apo në Argos?*

*Vetë laudija e ka gojën të hidhur,
sa përmënd emrin tënd:*

*«Asgjë s'i trishton ullinjtë
më shumë se udhët e luftës...»*

-
1. Pirrua u vra në vitin 272 p.e.s. në luftë për pushtimin e qytetit Argos.
 2. Antigona, gruaja e parë e Pirros ishte bijë e Tolemeut të Egjiptit; pas vdekjes së saj ai u martua disa herë për të forcuar lidhjet mbretërore. Birkena është e bija e mbretit Bardhyl, dhe Lanassa e Agathoklit të Sirakuzës.

DEPARTMENT OF AGRICULTURE

PLANT INDUSTRY

IV. Pärkthime

NGA POEZIA E LASHTË EGJIPTIANE...

VETËM TË TË SHOH

Aq të vogla janë lulet e Seamus,
 sa kush i sheh
 vetja i duket gjigant.
 Unë jam mikja jote e parë...
 Unë jam për ty si kopshti,
 që bar e lule plot erë
 ngado ka shpërndarë.
 Është i këndshëm hendeku që ke hapur
 në flladin e erës së veriut.
 E bukur udha ku eci,
 kur dora jote në timen
 pushon me gëzim...
 Zëri yt është nektar
 që jetë më jep.
 Dhe vetëm të të shoh — është për mua
 më shumë se buka e uji.

anonim egjptian

TI, BURIM I DËSHIRUAR

*Ti, burim i ëmbël për të eturin në shkretëtirë.
Ai është i mbyllur për atë që këtu flet.
Është i hapur për atë që këtu hesht.
Vjen ai që hesht dhe atëherë e gjen burimin.*

anonim egjiptian

KAQ SHTRËNGIM NË ZEMËR

*Kaq shtrëngim në zemër për dashurinë
sa gjysma e flokëve m'u shturën
duke bredhur të të dal përpara...*

*Po shkoj t'i bëj sërish kokorodhe,
të jem gati çdo çast.*

anonim egjptian

KUR MË PËRQAFON

O lule të Mekmekhut — jepmëni paqë!
Do të bëj për dashurinë time
atë që zemra më thotë.
Kur ti më përqafton,
balsam për sytë do të doja, —
sepse të të shoh është dritë.
Folezë e kam brinjën tënde,
sepse e ndiej që më do
ti — që midis gjithë njerëzve,
për zemrën time je më i madhi.
Sa i bukur është ky çast imi!
Të mundte gjer në përjetësi të vazhdonte,
kur unë çlodhem me ty.

anonim egjiptian

«JAM I SËMURË»

Zgjas kryet te dera, —
 a po vjen i dashuri?
 Sytë e mi u ngulën në udhë,
 veshët e mi dëgjojnë
 për të kapur çapin e tij.
 Dashuria e mikut tim
 është pasuria e vetme që kam
 dhe për të, dashuria ime nuk hesht.
 Ai më dërgon një lajmës të shpejtë
 që më thotë: «Jam i sëmurë ...».
 Thuamë më mirë
 se ke gjetur një tjetër!
 Përse ta bësh që të vuajë zemrën e saj
 dhe timen?

anonim egjiptian

DASHURIA E SË BUKURËS

*Dashuria e së bukurës sime është në bregun tjetër.
 Një kërrabë lumi rrjedh ndërmjet nesh
 dhe krokodili në shtratin kumor.
 Kridhem në ujë, notoj mbi valë.
 E fuqishme është zemra ime nëpër dallgë
 dhe uji është si tokë për këmbët e mia, —
 aq të fortë më bën dashuria e saj:
 një mrekulli është lumi për mua.*

anonim egjiptian shek. XIV-XV p.e.s.

NXITIMI I TË DASHURIT

Ah, sikur të vije ti me nxitim
 tek e dashura jote, —
 si ai lajmëtari besnik,
 i shtyrë nga padurimi i të zot
 për lajmin e rëndësishëm që sjell.
 Zemra është tendosur për ta dëgjuar,
 dhe gati, nën shalë, janë gjithë kuaajt
 për t'u këmbyer.
 Koçia po pret në fushë,
 s'ka kohë as të marrësh frymë ...
 Arriti në shtëpinë e së dashurës,
 zemra në festë.

anonim egjiptian

S A F O

O ballëstolisura me vjollca, hyjnorja
buzëqeshje e ëmbël, Safo.

Alkeu

A F E R D I T E S

O Afërdita ime me shtatore mbuluar me lule,
ti e pavdekshmja, bijë dredharake e Zeusit,
të lutem

mos ma mundo shpirtin
me brenga e dhimbje,

por eja tek unë, ashtu si atëherë
kur sapo ndieje zërin tim lutës,
nga larg

vije ... E lije shtëpinë atërore
mbi qerre ari ...

Duke rrahur krahët
në ajrin qiellor,
harabelë të hijshëm
të prunë
në tokën e murme:

Përnjëherësh erdhën... Dhe ti, o e lumja,
 buzagaz me fytyrën tënde të pavdekshme,
 më pyete për brengën time të re,
 pse të kërkoja

dhe çfarë dëshironte prapë
 kjo zemra ime e çmendura: «Cilin kërkon që Peito¹
 të shtjerë në dashurinë tënde,
 O Safo? Kush të fyen?

Ai që tani prej teje largohet — shpejt do të të ndjekë
 pas,
 ai që s'pranon dhuratat e tua — dhurata vetë do
 të të sjellë,
 ai që tani ty nuk të do — qoftë kundër dëshirës së
 vet! — shpejt do të të dashurojë».

Eja tek unë tani, në qoftë se më do,
 dhe çliromë nga vuajtjet,
 U bëftë gjer në fund çfarë do shpirti im...
 Ndihmomë, o Afërditë.

1) Peita — perëndesha e Bindjes.

GONGILËS²

*Gongila, vishe tunikën e bardhë
dhe eja para meje. Drejt teje
vjen dashuria.*

*Dridhet kush të shikon kështu të stolisur.
Dhe unë kënaqem se
bukuria jote qorton
Afërditën.*

2) Një nga poezitë tipike që i këndoheshin nuses ditën e dasmës dhe quheshin «epitalame».

KA PERËNDAR HËNA

*Ka perënduar hëna
dhe Plejadat në mes të natës
shpërndajnë rininë.
Dhe unë e vetme kam mbetur.*

*Shpirtin tim
Erosi e shkund, si era e maleve që çan lisat.*

*Zbërthen Erosi gjymtyrët
si një bishë e ëmbël dhe e hidhur.*

*As bletë dhe as mjaltë.
Dhe vuajtje e dëshirë.*

HËNAPLOTË

Yjet përçark hënës së bukur
fshehin fytyrën e saj të shndritshme,
aherë kur ajo e plotë, shkëlqen më shumë
e bardhë
përmbi tokë.

*Dikush thotë një ushtri
kalorësish, e dikush këmbësorësh,
tjetërkush një ushtri anijesh të rreshtuara
pranë bregut të murrmë:
por unë them atë që çdo njeri dashuron ...*

*Dhe do të desha të shikoja
hapin e dashur të Anektories
dhe rrezatimin e shkëlqyer të fytyrës së saj.*

* * *

Fola nëpër ëndërr me ty, Afërditë.

I BARABARTË ME ZOTAT MË DUKET AI

*I barabartë me zotat më duket ai
që pranë teje rri, si nëpër ëndërr,
dhe dëgjon një zë aq të ëmbël
ndërsa ti flet ...*

*Dhe qesh me të madhe. Në çast
zemra më gufon në kraharor
sapo të shoh ty... dhe zëri
më shuhet*

*në gjuhën e ngrirë. Një zjarr
i beftë përndizet në lëkurën time,
në sy errësirë, vërshim
i gjakut në vesh.*

*E mbytur në djersë dridhem,
zbehem si bari i shkelur,
dhe vdekja e shpejtë për mua.*

ERMESIT

*Ermes,
kam kohë e kohë që të thërras:
ndihmomë ti, o despot,
sepse vdekja nuk vjen vetë ...
Asgjë nuk më gëzon sa ngushëllimi.*

*Unë dua të vdes,
të shoh brigjet e Akerontit
mbushur me nenufarë të larë nga bryma e vesës.*

FTESË PËR NË ERANO

*Ejani në tempullin e shenjtë të virgjëreshës,
ku më i dashur është pylli dhe mbi altare
digjet temjani.*

*Këtu gurgullon ujët e freskët nëpër degë
të mollëve; fusha shtrihet nën hijen
e trëndafilave
dhe qetësi e thellë lind nga fëshfëritja
e gjetheve.*

*Këtu fusha ku mërzejnë kuajt
është plot me lulet e pranverës
dhe anitet¹ kundërmojnë ...*

*Dhe këtu sundimtarja e Qipros²,
derdh nëpër kupa floriri
verë të qashtë qiellore
me gëzim.*

1) Anitet — lloj luleje

2) Afërdita

NUK DO TË TË KUJTOJË MË ASKUSH

*Ti do të vdesësh . . . dhe nëpër kohëra më s'do të të
kujtojë*

*askush, për ty dashuri s'do të ndiejë,
sepse nuk kujdesesh më për trëndafilat e Pierisë¹.*

*E panjohur — nëpër banesat e Adit —
do të endesh midis të vdekurish të errët,
duke bredhur.*

1) Atdheu mitik i muzave. Muzat vetë thirreshin edhe «Pieride», sepse adhuroheshin në Pieria.

MBI FLOKËT E BUKUR VËRE KURORËN

*Mbi flokët e bukur, o Dikë, ti vëre kurorën
të thurur prej duarve të njoma me degëza aneti,
sepse gjithë gëzim presin Haritet¹ atë,
që me lule stoliset. U ikin të pakurorëzuarve.*

1) Perëndeshat e gëzimit

NDRIÇONTE HËNA E PLOTË

Ndriçonte hëna e plotë,
kur para altarit qëndruan
kretaset¹ me këmbët e lehta,
plot hir nisën të ecin përqark altarit,
të shkujdesura mbi barin e njomë që sapo kishte
mbirë.

1) Vajzat prej Krete

DUKE KUJTUAR SHOQEN E LARGËT

*... Në Sardi
shpesh me mendje kthehesh.*

*Në kohën tonë atëherë,
kur perëndeshë ishe për të
dhe (Sardi) në këngët e tua lumturohej.*

*Tani, midis grave të Lidisë,
sapo humb dielli, spikat
hëna me rrezet e kuqe.*

*Të gjithë yjëzat i mposht
dhe drita e saj luhartet mbi ujët e detit
dhe mbi fushat nga bari mbuluar.*

Vesa e mbush me dritë trëndafilin,
mbështetet mbi trumëzën e brishtë
dhe mbi fletën e tërfilit si lule.

E vetmuar duke u endur
mendon herë-herë për Atidën
dhe zemra i shpërthen duke thirrur: Eja!

Dhe kjo thirrje me këtë zë të njohur,
rrokje për rrokje kumbon te ne,
duke fluturuar përmbi det.

PO VDES ADONI I NJOMË

Po vdes Adoni i njomë, o Kiteri, ne ç'do të bëjmë?
Goditni me grushte kraharorin, o vajza, dhe çirrini
rrobet, i grisni.

SI MOLLËN E ËMBËL

*Si mollën e ëmbël që skuq majën e degës
lart, atje lart... E harruan ta vjelin mbledhësit ...
Jo, s'e harruan... Por më kot u orvatën
ta arrijnë ...*

SI JASEMINI

*Si jasemini që nëpër male e shkelin me këmbë
barinjtë, dhe lëshon gjak e purpurta lule...*

PERMBAJTJA

I. ENDRRA TË MIA

	Faqe
Qenka më vështirë	5
Endrra të mia	6
Një përkresë me gjethe ulliri te koka	8
Ku shkoni ju, statuja	9
Jemi bërë prej lavdie poetike	17
Bën sikur	18
Hipokrizi, nuk je e bukur	19
Më njerëzore	20
Si mund të kalohet Llogoraja pa ty?	21
Stuhia	22
Një zog i madh	23
U zverdh ligjërimi i dallëndyshes shtegtare	24
Mjellma e liqenit të Ohrit	25
Dashuritë janë të shumta	26

	Faqe
Kishte çelur lulja e ullirit	30
Eshtë një lojë	31
Sa çel e lidhet vjeshta	33
Ndarja	34
Moj e vogëla sa loti	35
A je brymë, moj, a je borë?	37
Sa qava për ëndrrën, moj	38
Varrin mos ma bëni thellë	39
Motive nga Berlini	40
Rekuiem për H.F. Karajanin	43

II VËLLEZËRIT E PEGASIT

Vëllezërit e Pegasit	47
Dy herë nënë	48
Vajet e Ballkanit	49
Orakuj të errët	53

III. MOS E BRAKTISNI HIROSHIMËN

Çfarë kërkohet në oqeanët qiellorë?	59
Gjiri i papirë	60
Shatila s'ka më	61
Hiroshima	62
Djegia e bibliotekës së Aleksandrisë	63

Vrasja e Pentesilesë	64
<u>Penelopës</u>	65
Ndanë udhe fliste Eskili	66
Po çfarë bëjnë ata atje?	67
Natyrisht që Qezarët vdesin	68
Macja	69
Fyelli i Tomorit	70
Është e dhimbshme Aulona e zhdukur	71
Pirrua	72

IV. PËRKTHIME

Vetëm të të shoh	81
Ti, burim i dëshiruar	82
Kaq shtrëngim në zemër	83
Kur më përqafon	84
Jam i sëmurë	85
Dashuria e së bukurës	86
Nxitimi i të dashurit	87
<u>Afërditës</u>	88
Gongilës	90
Ka perënduar hëna	91
Hënaplotë	92
Dikush thotë	93
Fola	94
I barabartë me zotat më duket ai	95
Ermesit	96

	Faqe
Ftesë për në Erano	97
Nuk do të më kujtojë më askush	98
Mbi flokët e bukur vëre kurorën	99
Ndriçonte hëna e plotë	100
Duke kujtuar shoqen e largët	101
Po vdes Adoni i njomë	103
Si mollën e ëmbël	104
Si jasemini	105
Mbrëmjes	106
O vajzëri	107
Unë e dua atë	108
Shoqe të dashura	109

Arapi, Fatos

**Ku shkoni ju, statuja...; Poezi /
Fatos Arapi; Red.; S. Arbana. —
T., Naim Frashëri, 1990. — 116 f.;
18 cm:**

891.983 — 1

A 73

**U dorëzua për shtyp në maj 1990
Doli nga shtypi në shtator 1990**

Tiraxhi 5000 kopje

Formati 60x88/16

Stash 2204-82

**Shtypur Kombinati Poligrafik
Shtypshkronaja «Mihal Duri» — Tiranë 1990**